در علیه‌ده غلطه‌ده (آرمولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues

à la Direction du Journal "AREVELK„

Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որեւէ զրութիւն պէտք է ուղղել

ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ
» » » » վեցամսեայ. 70 »
» » » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրանկ
» » » վեցամսեայ. 20 »

Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:

Ցեղական բդջաւարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:

Յանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ԱՂՕԹԱԳԻՐՔԷՆ ԵՏՔԸ

Տ.Բթ. Յ. Տէր Ստեփանեանի հրատարակած հատորիկը —«Մանչերու թշնամին»—այնքան փոքր է ծաւալով, որ եթէ առանձին գրախօսականի մը նիւթ ընէինք զայն, պարունակութեան մեծագոյն մասը ծանօթացուցած պիտի ըլլայինք մեր ընթերցողներուն, և սակայն, այնքան մեծ է իր ուսումնասիրած նիւթովը, որ կ'ալժէ խմբագրական մը նուիրել անոր:

Արմենակ Հայկունիէն մինչև Տ.Բթ. Տաղաւարեան՝ իրարու յաջորդող մեր թարգմանիչները կամ հեղինակները որոնք տղոց առողջութիւնը մաղեցնող ախտին վրայ գիրքեր հրատարակած են, ամէնքն ալ քիչ շատ իրենց քննադատութեան բաժինը ունեցան, և դառն բաժինը, զանազան տեսակէտներով. թէ պատանի ընթերցողները չգիտցածնին կը սորվին անոնցմէ, թէ կենդանաբանական պատկերները օգուտ աւելի՞ կամ կը պատճառեն, թէ տղոյ մը որոնք բարոյաբերները կը շինեցնեն, և այլն: Բայց չէ թէ իրենց դէմ բոլոր գրուածները ճիշդ էին, բայց դեթ Տ.Բթ. Տէր Ստեփանեանի գործին համար ամէնէն պարկեշտասուն մարդը անդամ չպիտի կրնայ գայթակղութեան աղաղակ բարձրացնել: Այդ կանանչ կողքով ու կարմիր վերտառութեամբ սիրուն հատորիկը,—որուն աւելի պիտի վայլէր ուսանողներու հաւաքածու մը պարունակելը քան ախտաբանական էջեր,—գրուած է մաքուր և զգուշաւոր ոճով մը ու այն տեսակ մեթոտով մը որ վերքը իր գաշտելի մերկութեան մէջ պատկերացնելու տեղ,—ինչ որ շատ ծանօթ է, աւա՛ղ—դարմանը միայն կը ցուցընէ, գործնական, կտրուկ հրահանգներով: Ասով հանդերձ, աւելորդ է զայն աղոց ձեռքը տալ, ինչպէս որ աւելորդ է դեղագիր մը հիւանդին յանձնելը. երկուքին ալ օգուտը գործադրութենէն միայն կը սպասուի.

Եւ «Մանչերու թշնամին» դեղագիր մըն է, ո՛չ թէ տասը-քսան հիւանդի յատուկ, այլ հարիւրներու, հազարներու, ամբողջ սերունդի մը փրկարար: Եթէ վիճակագրութիւն ըսուած բանը գոյութիւն ունենար մեր ազգին մէջ և մեր բժիշկները հետամուտ ըլլային գիտնալու և հանրութեան ալ գաղափար մը տալու թէ ամէն տարի քանի՛ տղայ զոհ կու տանը այդ ծածուկ, աննշմարելի ախտին որ տուներէն ու գպրոցներէն ներս կը սողոսկի ստուերի մը պէս, որ ոսկեգոյն՝ բայց թունաւոր ճճիի մը թեւերով կը փայփայէ անոնց մատաղ երեւակայութիւնը, թերեւս աւելի ուշադիր ըլլայինք այս կենսական խնդրին քան, օրինակի համար, դասարանական կամ սրահական գրութեան վէճին որուն համար աւելի՛ չուշ ու մեկան սպառած ենք:

Առողջաբանութիւնը սիրելը՝ մանկավարժութիւնը առել չի նշանակեր. բայց մենք ինքզինքիս այնչափ երկրորդին կու տանք, որ առաջինը բարձրիթողի կ'ընենք, մինչև իսկ անոնց միջեւ կեցած առնչութիւնը մոռնալու ասպիճան: Այս մոռացումը կամ անուշադրութիւնն է ահա զոր մանանիշ կ'ընէ երիտասարդ բժիշկը իր գրքոյկին մէջ զոր պատրաստած է հետեւողութեամբ անգլիացի նշանաւոր ուսուցչապետի մը երկասիրութեան, և երկու անգլիացի տոքթորներու հմտալից հեղինակութեանց, ինչպէս կը յայտարարէ հակիրճ նախաբանի մը մէջ: Լեզուն՝ այն պարզ, սահուն աշխարհաբարն է որով ընկերային, կրթական և ուրիշ շատ մը նիւթերու վրայ ձեռնհասօրէն կը գրէր «Արեւելք»ի մէջ,—թէեւ առանց իր իսկական անունը գործածելու,—այն թուականին ուր բժշկական ուսանող էր Լոնտոն, ինչպէս կը շարունակէ գրել նաեւ հիմայ որ իբրեւ բժիշկ հաստատուած է Պարտիզակ:

Տ.Բթ. Տէր Ստեփանեանի այս գործին վրայ կը ծանրանանք, ոչ թէ հեղինակը մեր վաղեմի ու գնահատուած աշխատակիցներէն ըլլալուն պատճառաւ, այլ որովհետեւ գործը ինքնին intrinsèque արժէք մը ունի. օգտակարութիւն մը ու կարեւորութիւն մը զոր նորէն պիտի շեշտեինք, եթէ յարդելի բժիշկը անծանօթ մը եղած ըլլար մեզի համար:

Այս պարզ գրքին ընթերցումը չէ որ կը յանձնարարենք հայ ծնողներուն ու դաստիարակներուն, այլ մանաւանդ գործադրութիւնը անոր պարունակած յորդորներուն ու թելադրութեանց որոնք ուղղակի տղոց առողջութեան ու կեանքին կը վերաբերին: Փախանակ ձգելու որ խեղճ պատանիները ծիւրին, հալին անզգաբար, մարմնով ախտաւարակ ու մտքով վիթացած արարածներ դառնան, աւելի ազեկ չէ՞ կանուխէն ուշադրութիւն դարձնել այդ աւերումներուն վրայ, ու փրկարար փորձեր ընել որոնք գերմարդկային ճիգերու չեն կարօտեր արդէն:

«Մանչերու թշնամին» և անոր պէս հրատարակութիւնները որոնք պատանեկան մտքութեանց դէմ մաքառելու ճամբան ցոյց կու տան, հայրերու ու մայրերու համար թանկագին օժանդակներ ու անհրաժեշտ առաջնորդներ են, աղօթագիրքէն ետքը գտնէ, չըսելու համար աղօթագիրքին հետ կամ անկէ առաջ, իրենց գրքարանին մէջ կամ բարձին վրայ դընտնուելու արժանի: Դժբաղդաբար անոնք միայն կ'անդրադառնան այս տխուր ճշմարտութեան որոնք արդէն իսկ գերեղման մտնելը տեսած են գեռատի զաւկի մը՝ առողջ ծնած ու ապագայի խոստումներով լեցուն՝ որ տակաւ տակաւ կմախք դարձած էր իրենց աչքին առջեւ, առանց օրշ ցաւ մը, հիւանդութիւն մը ունենալու:

Տ. Ա.

ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՑՆԹԱՊԻ ՄԷՋ

Ժամանակ մը ի վեր Այնթապցիներէն ոմանք բան գործ ըրած են իրենց՝ բողոքականութեան դէմ գրել և մեզի նը կատմամբ անոր ունեցած դիրքն ու յարաբերութեան ձեւը քննադատել:

Բանի որ Այնթապցիներն են որ այսպէս կը խօսին, լաւ կ'ըլլայ՝ եթէ խօսքը տեղւոյս համար մասնաւորենք: Արդէն, նպատակնիս բողոքականութեան վրայ ընդհանուր տեսութիւն մը ընել չէ:

Գաւառներու մէջ բողոքականութեան ամէնէն խոշոր կեդրոնը Այնթապ է: Սակէ 40 50 տարի առաջ կարդալ գրել գիտցող երիկ մարդ մը գտնելու համար հրապով փնտռել հարկ պիտի ըլլար. իսկ կիներ՝ բնաւ չի կար կարծեմ: Անշուշտ քաղքին հայ հասարակութիւնը իր հիմնական յառաջադէմ վիճակին հասցնելու համար մեր ազգայիները իրենց մասնաւոր ջանքերը նուիրած են. բայց, խոստովանինք, մեր ուսուցիչը, 25-30 տարի է ի վեր, բողոքականութիւնը եղած է: Արդէն կիլիկոյ այս վարդին՝ Այնթապի, յառաջդիմական ամէնէն վայելուն շրջանը 1875էն կը սկսի: Բողոքականութիւնն էր որ առաջին իգական վարժարանը հոս հաստատեց. ան էր որ առաջին հիւանդանոցը (արդէն երկրորդ մը չունինք) հիմնեց, ան էր որ առաջին որբանոցը, քառորդ դար առաջ, շինեց. ան էր որ առաջին գոլէճը — երկրորդ դարձեալ չունինք — հիմնարկեց: Իսկ արհեստներու և գեղարուեստներու գալով՝ առաջին կարի մեքենան բողոքականութիւնը բերաւ, առաջին դաշնակը դարձեալ ան մտցուց հոս, առաջին չոգեմեքենան անոր շնորհիւ եկաւ: (1)

Ինչո՞ւ կը դժուարինք ճիշդը խօսելու, ինչ օգուտ կայ եղածը չեղածի պէս ցուցընելուն մէջ:

Անցնինք ընտանեկան յարկին. միթէ նուաճ բարեփոխում, մաքրութեան և կարգապահութեան մասին, մոցուցած է 30-40 տարի առաջ անմաքրասէր սերունդ մը ունէինք այս տեղ. այսօր հիշդ հակառակն է. և այս պարագան խոստովանելու կերպով կարելի է նշմարել մանաւանդ բողոքական ընտանիքներու մէջ: Ճիշդ նոյն երեւոյթը կ'ընծայէ առողջապահական խնդիրն ալ. ասկէ 30 տարի առաջ շատ խղճալի էր մեր ընտանիքներուն առողջութեան մակարդակը, այսօր ըստ Տոքթ. Նէփերտի, շատ գոհացուցիչ է, և դարձեալ տոքթորին վիճակացոյցին նայելով, բողոքական ընտանիքներունը լաւագոյն:

Գոնք Գոլէճին և հիւանդանոցին. 180է աւելի ընթացաւարտ ունեցեր է ամերիկեան այս վարժարանը. 70է չափ Այնթապցի կայ ասոնց մէջ, բժիշկ, դեղագործ, ուսուցիչ կամ քահանայ ըլլալու պայմանաւ: Այցելեցէք որ և է ազգ. վարժարան մը, ուսուցիչներուն կէսէն աւելին Գոլէճի ընթացաւարտ կամ թերաւարտ են: Տեղւոյս բովանդակ նոր սերունդը, խիստ քիչ բացառութեամբ, Գոլէճի սաներուն ձեռքով և անոր բարոյական ազդեցութեամբ կը պատրաստուի: Ատենախօսելու համար կամ Գոլէճի ուսուցիչ մը և կամ անոր աշակերտները կը հրաւիրուին, ամէնէն ազէկ բանախօսողները Գոլէճի շրջանակէն դուրս չէ որ կը գտնուին: Միթէ քիչ բարիք է լաւ բան մը լսել բեմերէն, քի՞չ օգուտ է հարտար բժիշկներու այլեւայլ ախտի վրայ ճառերը մտիկ ընել, ուզուած ատեն հիւանդին տնարին քով փոքր տոքթորներ գտնել: Ու ասոնց ամէնքը գոլէճին կը պարտինք:

Հապա հիւանդանոցը. քաղքիս և շրջակայ գաւառներու համար օրհնութիւն մը չէ՞. ո՞ւր պիտի մնային մեր այնքան անտիրական հիւանդները. մինչեւ Գոլոսոյ Ազգ. Հիւանդանոցը պիտի ղրկէինք: Այսօր Այնթապի Ազգ. Վարչութիւնը հրապարակաւ կը խոստովանի այդ մարդասիրական յարկին երախտիքը. նոյն իսկ անցեալ տարի, այնքան զգածուեցաւ որ, խորհեցաւ դրամական նուէր մը ալ ընել: Բայց կ'երեւայ թէ մերինները իրենց սրտին ցաւէն այսպէս կ'ըսեն, մանաւանդ որ այս տարի Գոլէճը 25ի չափ հայ ուսանող չ'ընդուներ իր յարկին տակ: Ոմանք այս զրկումէն այնքան սրտնեղած են որ Նոր Գոլէճ մը հիմնել կը խորհին. կը խնդակցինք այս գաղափարին և յաջողութիւն կը մաղթենք, թէև անիրականալի կը թուի: 25-30 տարիէ ի վեր, երեք տասնեակ հազար ոսկի ծախսելով հաղիւ չոր, ամէն զարդարանքէ զուրկ, եկեղեցի մը կրցանք շինել, այն ալ նեղ: Ո՞ւր գացին այդքան աշխատանք և զոհողութիւն, չէ՞նք կրնար բարձրագոյն վարժարան մը հիմնել. այդ դրամին մէկ մասովը և մնացածովն ալ մեզի յարմար, նուազ չքեղ եկեղեցի մը կառուցանել:

Այնթապ — ՎԱՂԻՆԱԿ

(1) Այս տեղեկութիւնները կը քաղեմ Բրօֆ. Ա. Պէդճեանի յիսնամեայ տեղեկագրէն:

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ՔՐՈՆԻԿ

«ՆԻԾԱՂԻԼԸ ՅԱՆՑԱՆՔ ՉԷ»

Բ.

ԲԱԹՈՒՄ, 22 Օգոստոս

Կարսում մինչեւ օրս էլ ապրում է 90 տարեկանի մօտ մի ծերունի քահանայ՝ Տէր Ղուկաս անունով: Զնայելով իր պատկառելի հասակին, նա դեռ եւս կարողանում է առանց գաւազանի եկեղեցի գնալ, պատարագ անել և ուրիշ եկեղեցական արարողութիւններին մասնակցել: Զափազանց տգէտ և միամիտ մի արարած է այդ քահանան, որի այդ յատկութիւնից շատ անգամ օգտվում են իր ընկեր քահանաները, նրա գլխին խաղալ խաղալու համար:

Զատկի տօնին մի անգամ վիրոցում նա պատահում է իր ընկեր Տէր Յակոբին: «Որտեղի՞ց ես գալիս» հարցնում է նրան:

—Է՛, պատասխանում է Տ. Յակոբը, գնացել էի պարսից հիւպատոսի տունը օրհնելու. տանը չէր, ասեցին քիչ յետոյ կը գայ. ամէն տարի գնում օրհնում եմ. 5 բուբլի է տալիս:

Տ. Ղուկասը այդ լսում է թէ չէ, առանց երկար ու բարակ մտածելու գնում է հիւպատոսի տունը և քաշում է զանգակը:

—Ի՞նչ էք ուզում, Տէր Հայր, հարցնում է հիւպատոսարանի ծառան:

—Ոչինչ, օրհնել, եկել եմ տունն օրհնելու:

—Կոնսուլի՞ տունը...

—Ի հարկէ օրհնեալ:

—Բայց, Տէր Հայր, ասում է զարմացած ծառան, կոնսուլը պարսիկ է:

—Բան չկայ, բան չկայ օրհնեալ, զատասխանում է Տ. Ղուկասը, ամէն տարի Տէր Յակորը գալիս օրհնում և մանէթ է առնում:

Ծառան համոզումէ նրան, որ գինքը խաբել են և թէ ոչ մի Տէր Յակոբ հիւպատոսի տունը չի օրհնել: Քառ ու փոշման լեռ է գալիս յուսախաբ Տէր Ղուկասը քիի տակ բաւականին հայհոյելով ի հարկէ Տ. Յակոբին:

Մի եւնոյն այդ Տ. Ղուկասը, մի օր գնում է Կարսի գաւառապետ Շաղուբաթեանի տունը ճաշի, որտեղ միւս հոգեւորականների հետ նա էլ հրաւիրուած է եղել տանտիրոջ որդու մահուան պատճառաւ, որին հենց նոր թաղել էին:

Տ. Ղուկասը որ մի նոր տասնոց (բուբլի) ուրախութեամբ գրպանն էր դրել, և հանել գինուց մի երկու բաժակ էլ կոնծել, բաժակը բարձրացնում է եւ ըստ սովորութեան... «Պարոն Շաղուբաթով, ասում է, Աստուած այսպիսի ուրախութիւններ քո տնից անողական»:

* * *

Աղուտվայ կայարանում, ուր Պարսկաստանից եկած բազմաթիւ ճանապարհորդները երկաթուղի պիտի նստին, պատահում էին շատ անգամ ծիծաղելի դէպքեր, այդ մարդկանցից շատերի հետ, որոնք առաջին անգամ իրանց կեանքերի մէջ գնում էին երկաթուղով:

—Ի՞նչ հեշտրդաւում է՝ վագոնների մէկի պատուհանից մի պարսիկ վաճառական իր ընկերոջ, թէկ էյլա գեալ, վայդուն դէպէր (*):

—Հարա գեղար, պատասխանում է ընկերը հանգիստ, որը ափիմաման ձեռքին սգնում էր իր գործին, փուլ վերրի բէնէթ արէշամ, աթասընի եռնդրրամ: (**)

Բայց ի հարկէ մեքենավարը աչքի առալ չէր կարող ունենալ այդ սպառնալիքը. լսվում է գանգակի ձայնը, մեքենան սուլում է, և կառախումբը սկսում է առաջ գնալ:

—Մաշինչէ՛ դուշ գեալիրամ, (***), լսվում է յանկարծ խեղճ ճանապարհորդի սուր ձայնը, որը մի ձեռքը ափիմաման՝ միւս ձեռով փէշերը բռնած վազ է տալիս գնացքի յետեւից:

Մի ուրիշ անգամ կայարանում մի թուրքիացի հայ նստեցրել էր իր կնոջը վագոնում և ինքը փառաւոր կերպով բազմելով կայարանի սենեակում՝ թէյ էր տուռչանում: Զարաղանց զբաղուած լինելով իր գործով, նա այն ժամանակ միայն ուշքի է գալիս երբ գնացքը սուլում շարժվում է՝ և սկսում է արագընթաց վազել:

Այդ բուլէին նա կայծակնահարի պէս դուրս թռաւ կայարանի առաջ, և խելագարի պէս սկսեց բղաւել. «Եամա՛ն, օգնութի՛ւն, կեղիս փախուցին...»:

Երկար մեզ պէտք է եղել համոզել այդ մարդուն որ մեր կողմերում այդ ձեւով կնիկ չեն փախցնում. և կառավարչի միջոցով հեռագրել ենք տվել որ նրա կնկան դիմացի կայարանում ցած իջեցնեն մինչեւ որ մարդը միւս գնացքով հասնի նրան:

* * *

Ղարաղալի գիւղերից մէկում, մի անգամ հիւր է գալիս թեմի առաջնորդը և իջնում է Մելիքը տանը: Տանը յայտնում են որ Մելիքը որսի է գնացել և շուտով կը գայ: Մի քանի բռպէից երեւում է Մելիքը իր ընկերներով որոնք Սրբազանի աջը առնելով շարվում են նրա մօտով: Խօսակցութեան ժամանակ առաջնորդը ցանկանում է իմանալ թէ ինչպէ՛ս են նը. բանք խոզը որսում անտառում:

—Իսկ՛ Սուրբդաղ, ասում է Մելիքը, ասենք թէ դու ընկիս խոզը. գգիրն ու քէօվլան էլ մեր բարակները: Հենց որ դու երեւում ես անտառում, ես ձիս բաց եմ թողնում քո յետեւից և ձէն եմ տալիս գգիրին ու քէօվլին. «Հա՛յ ալարոչ հա՛, հա՛յ այարոչ հա՛». մէկ էլ տեսար գգիրը բռնեց քո ականից և քէօվլան թռաւ ուսերիդ. ես այդ ժամանակ վրայ եմ հասնում և մի լաւ գիւլլայ հասցնում եմ ճակատիդ թէ չէ, քանդ բռձնում է:

Սրբազանը որ պաղարիւնով լսում էր,

—Ա՛յ, դուք աւանակներ, աւանակներ, ասում է:

—Է՛, սուրբդաղ, ծառայ ենք սուրբ աջիդ,—աւանա՛կ աւանա՛կ մեր պապերն էին, մենք ի՞նչ աւանակ ենք,—պատասխանում են Մելիքն ու գիւղացիք, սրբազանի խօսքերը գովասանքի տեղ ընդունելով և «աւանակ» բառը «քաջի» տեղ հասկանալով:

* * *

Ռուսաստանի քաղաքներում առատ հասարակ չատ խիստ կերպով են հսկում անցագրերի վրայ, ամենայն ուշադրութեամբ հետեւելով մանաւանդ հրեաներին:

Երեք հրեաներ, որոնցից երկուսը անցագիր չունին, անցնում էին քաղաքի փողոցներից մէկով, երբ յանկարծ մի փոքր հեռուն նկատում են իրենց դէմ յանդիման եկող ոստիկանին: Կարծիք չկար, որ ոստիկանը նրանցից անցագիր պիտի հարցընէր և ամենայն հաւանականութեամբ տանէր նրանց ոստիկանատան: Բայց հանգիստ չարունակեցէք ճանապարհներդ, ասում է անցագիր ունեցողը միւսներին. և ինքը սկսում է որքան ոյժը կը ներէր փախչիլ, մինչեւոյն ժամանակ արագ արագ յետ յետ դէպի ոստիկանը նայելով: Վերջինը այդ տեսնելուն պէս, կասկածի գնալով սկսում է ընկնիլ նրա յետեւից և «Դերժի, դերժի» բղաւել: Երկար այդպէս վազելուց յետոյ վերջապէս յաջողում է ոստիկանին բռնել նրան:

—Ի՞նչ մարդ ես դու:

—Այս ինչ, այս ինչ, ձերդ ազնուութիւն:

—Անցագի՞րդ:

—Չամեցէք:

Ոստիկանը կարդում է. նայում է նրա վրան գալուստ և կասկածելի ոչինչ չգտնելով մնում է չուարած:

—Շա՛տ լաւ, ասում է նա, եթէ անցագիրդ կանոնաւոր է և ինքդ կարգին մարդ, ինչո՞ւ այդպէս շնչասպառ վազում էիր:

—Ես չէի փախչում, ձերդ ազնուութիւն, —պատասխանում է հրէան անվրդով—ես բժշկվում էի:

—Ինչպէ՛ս թէ:

—Այո՛, այո՛, ես փորի հիւանդութիւն ունիմ, ձերդ ազնուութիւն, և բժիշկը ինձ խորհուրդ է տվել առաւօտները վազ տալ այդպէս:

—Հըմ, լաւ, բայց չէ՞ որ տեսար թէ ես քո յետեւից վազում էի, ինչո՞ւ չկանգնեցիր:

—Ներողութիւն, ձերդ ազնուութիւն, ես կարծեցի թէ դուք էլ նոյն հիւանդութիւնն ունիք, և բժիշկը ձեզ էլ նոյնն է խորհուրդ տվել ինչ որ ինձ:

* * *

«Ձեզ ինչո՞ւ են բերել» հարցնում են Սիբիրում մի հրեայ կալանաւորի:

—Առեւտրական մրցումի համար:

—Ինչպէ՛ս թէ:

—Այո՛, այո՛, մրցումի:

—Բայց սխալվում ես, հրեայ, մրցումի համար մարդ չեն բերի այստեղ, նկատում են ընկերները. երեւի ուրիշ յանցանք ունիս:

—Ո՛չ, հաւատացէք որ մրցումի...:

—Բայց ո՞ւմ հետ էիք մրցում:

—Պետութեան հետ:

—Ինչպէ՞ս.

—Շատ հասկանալի կերպով. նա շինում է թղթադրամը և ծախում է հարը 100 բուբլով. ես նոյնթղթադրամը չինում ծախում էի հարը 20 բուբլով. և ահա այդ մրցման համար ինձ բերին այստեղ:

ԱՐԻԼ ԱՊՐԻՍԵԱՆՑ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

ՈՒԻՆՏՍՈՐԻ ԴՂԵԱԿԻՆ ՄԷՋ

Ուինտսորի դղեակը, որ Անգլիոյ թագուհիին սովորական բնակավայրն է, երեք տեսակ յարկեր կը պարունակէ: Այցելուները կրնան անոնցմէ մէկ քանին մտնել, վասն զի ընդունելութիւնները հոն կը կատարուին: Միւսները որոնք «Մասնաւոր յարկ» կը կոչուին, որոնք ատեն մը և որոշեալ ժամերու մէջ կը բացուին այցելուներուն: Երրորդ տեսակին պատկանող յարկերը թագուհիէն, իր ամէնէն մօտ ազգականներէն, խիստ մտերիմ բարեկամներէն և արքայական գերդաստանին երկու կամ երեք ամենահին սպասաւորներէն զատ ոչ ոք կրնայ մտնել: Այդ յարկը չորս մասի բաժնուած է. ուսնդրութեան սրահը, արդուզարդի երկու սենեակները և ննջարանը: Կը գտնուի դղեակին երրորդ յարկը, հարաւ—արեւելեան մասին մէջ որ Վիքթորիա Աշտարակ կը կոչուի: Դուրսէն հոն կը մտնուի մասնաւոր դուռնի մը, որուն քով միշտ սպասաւոր մը կը կենայ և երբ արքայական կառքին թաւալումը իմանայ, անմիջապէս կը փութայ դուռը բանալու: Թագուհին ներս մտնելէ ետքը վերելակի մը մէջ կը նստի և քանի մը վայրկեանէն կը փոխադրուի ուսնդրութեան սրահը:

Ն. Վեհափառութիւնը հոն կ'ընդունի իր շուրջը գտնուողները, եթէ անոնց հետ մտերմական տեսակցութիւն մը ունենալ ուզէ: Այդ տեղ տրուած ունկնդրութիւնները պաշտօնական ներկայութիւններէ զերծ են: Ամէն կերպով կը տարբերին Սպիտակ, Կանանչ ու Կարմիր սրահներուն մէջ տրուած ունկնդրութիւններէն: Թագուհին այդ սրահներուն մէջ շատ քիչ կ'երեւայ: Ծունգին յոգացուին պատճառաւ Վիքթորիա թագուհին բաւական ատենէ ի վեր շրջուն թիկնաթոռով կ'երթայ մէկ սրահէն մեւսը: Եթէ քալել ալ, գաւազանի կրթնած և հենիկ սպասաւորի մը թեւը մտած է: Մասնաւոր ունկնդրութիւններու պահուն թագուհին սև շրջազգեստ կը կրէ չուխայէ կամ մետաքսէ և գլուխը կը դնէ այրիներու յատուկ քարոյի գլխարկ մը: Իր արծաթագոյն մազերը քունքերուն վրայ հիւսկեր կը կազմեն: Մատերուն վրայ կան շատ մը մատանիներ որոնք իր կեանքին զանազան նշանաւոր պարագաները կը յիշեցնեն: Միշտ ապարանջան մը ունի թեւը, մէտայեոնով մը որուն մէջ կայ իր թոռնորդիներուն ամէն փոքրին կենդանագիրը: Թագուհիին ով որ ներկայանայ, պէտք է ձեռնոց դրած ըլլայ:

Մինչեւ վերջին ամիսները թագուհիին աչքերուն կարողութիւնը ազէկ էր, բայց ժամանակէ մը ի վեր տկարացած է: Ն. Վեհափառութիւնը միշտ ոսկի ակնոց կրկէ: Ծնողականութիւնը եռանդուն է և զուարթ: Առաջին բառէն սկսելով իր ունկնդիրները հմայելով մտիկ կ'ընեն զինքը: Թագուհիին արդուզարդի սենեակներէն մէկին մէջ կայ գրասեղանը որ գեղեցիկ տեսարան ունեցող պատուհանի մը առջեւ դրուած է: Գրասեղանին վրայ կայ ոսկիէ զանգակ մը, սպասաւորները կանչելու համար: Մինչեւ հիմա Վիքթորիա թագուհին կանոնաւոր թղթակցութիւն մը ունի: Օրը քանի մը ժամ գրելով կ'անցընէ: Սեղանին դիմացը կախուած է իր ամուսնոյն՝ Ալպերտ իշխանին կենդանագիրը: Արդուզարդի սենեակներուն կահաւորումը մեւեանոյնն է ինչ որ էր իր ամուսնոյն ողջ եղած ատենը: Երբ կերպասներուն գոյնը նեղուց, անմիջապէս կը փոխուին մեւեանոյն տեսակէն ու գոյնէն: Թագուհին ունի նշանաւոր մարդերու և կիներու կենդանագիրներու հաւաքածոյ մը: Ննջարանը կահաւորուած է մեծ կարմիր կերպասով: Մահճակալը փայտէ է: Թագուհին երբ ճամբորդէ, իր անկողնին կապուածը միասին կը տանի: Մահճակալին վրայ կախուած է իր ամուսնոյն կենդանագիրը: Թագուհիին արդուզարդի առարկաները ոսկիով զարդարուած են: Ձեռք լուալու ամանը ձոյլ ոսկի է, իր թագադրութեան հանդէսին առթիւ շինուած: Թագուհին ամէն կիրակի իր բոլոր սպասաւորներով դղեակին մատաղ մէջ ներկայ կը գտնուի պատարագի: Արարողութիւնը ինքը կը կարգադրէ և քարոզին նիւթը շաբաթ իրիկուընէ անոր կը մատուցուի: Հարցնողներ կան թէ Վիքթորիա թագուհիին կարծիքը ինչ է ծխականութեան խնդրին մէջ: Աւելորդ է ըսել թէ Ն. Վեհափառութիւնը պարզ արարողութիւնս կուսակից է, որովհետեւ կարմ քարոզներէն և պարզ աղօթքներէն կ'ախորժի: Շատ կը նեղանայ երբ եկեղեցիի բեմէն վարդապետական կամ քաղաքական խնդիրներու համար վիճաբանութիւն կատարուի:

Թագուհին երբեմն առտուները չատ կանուխ կ'արթննար, բայց երկու-երեք տարիէ ի վեր առտուան նախաճաշը իր ննջարանին մէջ կ'ուտէ: Կէս օրէն երկու ժամ առաջ կը ճաշէ իր գերդաստանին անդամներուն հետ: Ամառը երբ օդը գեղեցիկ ըլլայ, ճաշը պարտէզին մէջ կը տրուի: Սեղանէն ետքը թագուհին գործի վրայ կը տեսակցի իր քարտուղարներուն հետ. կը ստորագրէ պաշտօնական թուղթերը և պատուակալ օրիորդի մը կարդալ կու տայ օրուան լուրերը: Յետոյ Ֆրակմորի պարտէզին մէջ պտոյտ կը կատարէ կառքով մը զոր էշ մը կը քաշէ. երբեմն մինչեւ մօտակայ ագարակ մը կ'երթայ: Շատ անգամ ալ ճամբան կը կենայ որսի շուներու տեղերը այցելելու համար և կամ կը հանդիպի այն աշխատանոցը ուր արքայական գերդաստանին յատուկ կարագը կը պատրաստուի: Կէսօրէն երկու ժամ ետքը դղեակը դառնալով նորէն կը ճաշէ, ուրիշ ետքը բաց կառքով պտոյտի կ'ելլէ, առջեւէն ձիաւորով մը: Պտոյտէն վերադարձին թէյ կը խմէ և յետոյ կը քաշուի իր յարկը, ուր նամակ կը գրէ և ասեղնագործութիւն կ'ընէ մինչեւ իրիկուան ճաշին ատենը: Նոյն միջոցին կ'երթայ մեծ ճաշարանը: Այդ պահուն է որ դղեակին հրաւիրեալ հիւրերը կը ներկայացուին Ն. Վեհափառութեան: Ճաշէն ետքը թագուհին կը տեսակցի իրեն ներկայացող անձերուն հետ: Քիչ մը վերջը շրջուն թիկնաթոռով իր յարկը կը վերադառնայ, բայց հոն անմիջապէս չի հանգստանար, մինչեւ կէս գիշեր նամակ կը գրէ և կը պատասխանէ իր օրագիրը որ օր մը պիտի տպագրուի, «Անձնական յիշատակներ Վիքթորիա թագուհիին» անունով:

ՄԱՐԴԱԿԱՆ ԼՐԱՏՎՈՒ ԹԵՐԹ

Գին 5 դրամ

Գնում է ամեն օր բացի Տոնական օրերից

Խմբագիր՝ ԱՍՏՎԱԾԱՏՐՈՒՐ ՍԱՀԱԿՅԱՆ

Գրասենյակը՝ Գրիգորյան փող. № 3

Տարեկան բաժանորդագին՝ 12 ռուբլի

Թերթ 23 մարտ 1899 թվականի

Տարեգրություն

Ս. ՍՈՒՐԲ ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԱՐՔԱՅԻ ՀՐԱՄԱՆՈՎ

Գիր. թիվ 1, Ինչպես նաև Շավասիոյ Հայոց Պատրիարքարանի Ս. Գրիգորյան Դպրոցի Հրամանով

Գրեց՝ Գ. ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳԻՍՅԱՆ

Հրատարակեց՝ Գ. ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳԻՍՅԱՆ

Գինը 4 ռուբլի

Ստացվում է Գրիգորյան փող. № 3-ում

ԱՄԵՆԱՅՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՐԱՏՎՈՒ

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ. Ֆրանսիայի Հանրապետություն. Գերմանիայի Կայսրություն. Անգլիայի Թագավորություն. Իտալիայի Թագավորություն. Հունաստանի Թագավորություն. Բելգիայի Թագավորություն. Հոլանդիայի Թագավորություն. Դանիայի Թագավորություն. Սուրբ Հռոմի Գերագույն Գահ. Սերբիայի Թագավորություն. Ռումինիայի Թագավորություն. Սպանիայի Թագավորություն. Պորտուգալիայի Թագավորություն. Ռուսաստանի Կայսրություն. Շվեդիայի Թագավորություն. Նորվեգիայի Թագավորություն. Օսմանյան Կայսրություն. Պարսկաստան. Չինաստան. Ճապոնիա. Բրազիլիայի Միացյալ Նահանգներ. Արգենտինայի Հանրապետություն. Չիլիի Հանրապետություն. Պերուի Հանրապետություն. Բոլիվիայի Հանրապետություն. Կոլումբիայի Հանրապետություն. Վենեսուելայի Հանրապետություն. Գվատեմալայի Հանրապետություն. Հոնդուրասի Հանրապետություն. Նիկարագուայի Հանրապետություն. Կոստա Ռիկայի Հանրապետություն. Պանամայի Հանրապետություն. Հայիթիի Հանրապետություն. Դոմինիկյան Հանրապետություն. Լիբերիայի Հանրապետություն. Մեքսիկայի Միացյալ Նահանգներ. Հարավային Աֆրիկայի Հանրապետություն. Ավստրալիայի Միություն. Նոր Զելանդիայի Գաղութ. Ֆիջիի Գաղութ. Սամոայի Գաղութ. Տոնգայի Գաղութ. Հավայի Գաղութ. Ֆիլիպինյան Գաղութ. Գերմանական Արևելյան Աֆրիկա. Գերմանական Արևմտյան Աֆրիկա. Գերմանական Նոր Գվինեա. Գերմանական Արևելյան Ասիա. Գերմանական Արևմտյան Ասի

պական բոլոր երկիրներէն անցնելով։ Մինչև Միլիսիմիլիվանովիչ Պէլգրատէն մինչև Կ. Պոլիս հինգ ամիսէն եկած է և երեք հարիւր ֆրանք ծախսած։ Հինգ ամսուան միջոցին հինգ կօշիկ հինցուցած է։ Կօշիկներուն տակ խոշոր գամեր կան։ Իբրեւ կարասի միայն հագուստները ունի։ Միխայիլ միայն հաճոյքի համար կը կատարէ այդ ուղեւորութիւնը։

ԳՈՂԵՐՈՒ ԽՈՒՄԲ.—Բերայի ոստիկանութիւնը գողերու խումբ մը գտաւ որ վերջերս Դալաթիոյ ու Բերայի կողմերը կատարուած գողութիւններու հեղինակն է։ Այդ խումբը զոր կը կազմեն կօշկակար եւսի, կահագործ Բօշօ ու Միխալ, հարցաքննութեան ենթարկուած է։

ՈՃԻՐ ՄԸ.—Երէկ ժամ 9ին Սամաթիոյ Գափէպի գինետանը մէջ Էմին, Բէմզի, ձէվսէթ ու Միսաք արբենալէ ետքը դէպ ի թէնիմահալլէ գացին։ Էմինի ձեռքը օղի չէր մը կար։ Բէմզի ուզեց. Էմին չտուաւ. կռիւ մը ծագեցաւ, բայց միւս ընկերները միջամտելով հանդարտեցուցին։ Էմին ընկերներէն զատուելով իր տունը գնաց։ Քիչ ետքը Բէմզի հոն երթալով Էմինը դուրս հանեց. հոն կռիւը նորոգուեցաւ. վերջապէս Էմին դաշոյնը քաշելով մխեց Բէմզիի պորտը. ասիկա ալ Ֆրդաշոյնը հանելով Էմինի կողը մխեց։ Բէմզի վայրկենապէս մեռաւ։ Էմին ձերբակալուեցաւ։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ԱՐԿԱԾՔ

ՇՈՓԵՆԱՒ ՄԸ ԸՆԿՂՄԱԾ ԵՒ ՀԻՆԳ ՀՈԳԻ ԵՂԳՈՒԱԾ

Երէկ ժամ 7ուկէսին սոսկալի արկած մը պատահեցաւ Դալաթիոյ քարափին առջեւ։ Գերմանական Բեռա շոգենաւը, որ կիրակի օրը Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանելով Դալաթիոյ քարափին մօտեցած էր, երէկ համբոյր կ'ելլէր Օտեսա երթալու համար։ Հելլէն դրօշ կրող Քոնսպանքինոս նաւամէջ շոգենաւը, որուն տէրն է Վասիլ և նաւավարն էր Արնավուտքէօյցի Միխալ, Բերային չուան նետած էր՝ գլուխը դարձընելու և քարափէն հեռացնելու համար։ Քոնսպանքինոս, գերմանական շոգենաւը տարաւ մինչև ծովային ոստիկանութեան սրահին բացերը, ուր չուանը քակեց և Բեռա իր համբան շարունակեց։ Քոնսպանքինոս իր գործը աւարտած էր և ետ կը դառնար, երբ նոյն միջոցին յանկարծ կաթսան պայթեցաւ՝ ահագին որոտումով։ Նաւապետ Միխալ որ մեքենաներուն վրայի կամքրջակին վրայ կեցած էր, օդը ելաւ՝ մինչեւ Բեռաի կայմին ծայրը. յետոյ կայմէն զարնուելով ձախ կողմէն քարափին առջեւ ծովը ինկաւ և անյայտ եղաւ։ Կաթսային պայթումէն նաւամէջ շոգենաւին տախտակամածը կտոր կտոր ըլլալով չորս կողմ նետուեցաւ։ Իսկ ծխնելոյն ալ ուռուական Լազարով շոգենաւին մօտ ինկաւ առանց սակայն վնաս մը հասցնելու։ Քիչ վերջը նաւամէջին մէջ երկրորդ և աւելի թեթև պայթիւն մը լսուեցաւ. նաւուն փայտեայ մասերը չորս-հինգ մէթրի չափ վեր նետուելով հոս ու հոն ցրուեցան և վերջապէս Քոնսպանքինոս հազար կտոր ըլլալ եւսը ծովուն յատակը գնաց։ Ս. ռաջին պայթման միջոցին Դալաթիոյ ծովեզերեայ շէնքերը բաւական ցնցուեցան և ժողովուրդը շատ յուզուեցաւ, բայց իրողութիւնը շուտով ստուգուեցաւ։ Բեռա շոգենաւին ուղեւորներն ալ քիչ շատ վնասեցան։ Քոնսպանքինոսի մէջ նաւապետէն զատ կային մեքենավար Թոփալ Մուսթաֆա, ֆրանսական նաւամէջ շոգենաւերու ընդհ. Միտիլլիցի Բանայի, ղեկավարը ու հնոցպանը։ Սոսնք շոգենաւին հետ ծովին յատակը գացին։ Արկածի պահուն բաղմաթիւ նաւակներ ու մակոյկներ ուղեցին օգնութեան փութալ, սակայն շոգենաւին բեկորները անձրևի պէս կը տեղային, որով կարելի չէր անոր մօտենալ։ Ողղուածներուն մարմինները թէեւ խուզարկուեցան, սակայն անկարելի եղաւ գտնել։ Շոգենաւին կաթսան ծովին երեսը մնացած ըլլալով, նաւահանդիստի վերատեսչութեան մակոյկները նոյն պաշտօնարանին առջեւ տարին զայն։ Կ'ըսուի թէ կաթսան չափէն աւելի տաքցած ու հին ըլլալով, պատճառ եղեր է արկածին։ Նաեւ նաւապետ Միխալ նաւապետութիւնը նոր ստանձնած ըլլալով, շոգենաւին վիճակէն տեղեկութիւն չունի եղեր։ Թէեւ զրոյց մը կայ թէ Քոնսպանքինոսի մէջ նաւապետին տղան և ուրիշ մէկ-երկու մարդեր ալ կը գտնուէին, բայց այդ մասին դեռ ստոյգ տեղեկութիւն մը առնուած չէ։

Կարդացէք Դ. Էլմի մէջ Պէրլինի վիճակոտրիս. ԱՐԿԱԾ ապահովագրական ընկերութեան ծանուցումը։

Ա. Զ. Դ.

Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան

Օսմ. հանրային պարտքին թողուած հասոյթներու Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանի աշակերտներուն թէ այդ հաստատութեան վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ 1899 սեպտեմբեր 10/22ի շաբաթ օրը, և թէ դասախօսութիւնները պիտի սկսին նոյն օրն իսկ։ Հետեւաբար կը հրաւիրէ առաջին և երկրորդ կարգերու աշակերտները որ յիշեալ թուականին ներկայ գտնուին Պրուսայի Շերամաբուծական վարժարանը։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

20 յուլիս, 1 օգոստ. 1899

8—16

ԱԶԳԱՅԻՆ

Քաղաքական Ժողովի անդամներէն Վասիլ. Գարբիէլ էֆ. Նորատունկեան և Էլիա էֆ. Զայեան այս առաւօտ Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանը երթալով, տեսակցութիւն մը ունեցան Ն. Ամենապատուութեան հետ։

—Այս առաւօտ Նոպատից Յանձնաժողովին կողմէ 30 ոսկի ղրկուեցաւ Տիարպէքիրի առաջնորդարանը, կարօտ ազգայիններու բաժնուելու համար։

—Ցառաջիկայ կիրակի Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցիին տօնախմբութիւնը ըլլալով, Թաղ. Խորհուրդին դիւանը այս առաւօտ Ս. Պատրիարք Հօր ներկայացաւ և հրաւիրեց պատարագելու։ Սակայն Ն. Ամենապատուութիւնը պատասխանեց թէ անձնական տկարութիւնը պատճառաւ չի կրնար երթալ և յանձնարարեց որ Փոխանորդ Սրբազանը հրաւիրեն։

—Անցեալները գրած էինք թէ Վանէն Պարսկաստան գաղթած հայ քահանայ մը, Շաղօնեան, իր ապրուստը ապահովելու համար կաթոլիկութեան դիմեր է։ Այս անգամ ալ կը գրեն Դաւրէժէ թէ Ուրմիայի ազգ. դպրոցին ուսուցիչ Գ. Կարապետ՝ հոգաբարձուներուն հետ անհամաձայնութիւն և վէճ ունենալով՝ ինքն ալ դաւանափոխ քահանային օրինակին հետեւեր է։

—Գերմանացի հնախօսդ Քարլ Լէման, որ վերջերս Թիֆլիզ կը գտնուէր, Երեւան և անկէ Էջմիածին ուղեւորեր է ուր քանի մը օր մնալէ ետքը Գերմանիա պիտի վերադառնայ։ Իսկ իր ընկերը, Տոքթ. Բէլզ, տակաւին Վան կը մնայ ուրկէ հոկտեմբերի վերջերը պիտի այցելէ Անդրկովկաս, անկէ Գերմանիա վերադառնալու համար։ Այս երկու գիտնականներուն հետազօտութեանց արդիւնքը եւ ճանապարհորդական տպաւորութիւնները հրատարակուած են Համբուրկի աշխարհագրական հանդէսին մէջ, Քաալ Լէման մանաւորապէս կ'ուսումնասիրէ հին ազգերու չափերը ու կշիռները, և այս պահուս կը պրպտէ այդ նիւթին վրայ Անանիա Շիրակացիին թողած աշխատասիրութիւնները։

—Վաղը Ազգ. Պատրիարքարանի դիւաններուն գոց են տօնի պատճառաւ։

—Գոհութեամբ կը ծանուցանենք այսօրուան պաշտօնականներուն մէջ թէ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Իւլյալի Ս. ասիճան Հնորհէլ՝ կայս. անձնական գանձուն նախարարութեան արքունիկաուածոց դիւանի տեսուչ Յարութիւն Զէքի էֆէնտիի։ Յիշեալ նախարարութեան մէջ իր վարած կարեւոր պաշտօնէն զատ ինչպէս յայտնի է, Զէքի էֆ. վերջերս անդամ ընտրուեցաւ Շիրքէթիի Խարէնի վարչական ժողովին, որուն մէջ ցոյց կու տայ նաեւ իր կարողութիւնը և հմտութիւնը։ Կը հնորհաւորենք զինքը կայսերական բարձր գնահատման արժանացած ըլլալուն համար։

—Օրաթերթ Մաղիկի առաջին թիւը հրապարակ ելաւ երէկ, Ռ. էֆ. Սագաեանի Տնօրէնութեան ներքեւ և Խմբագրապետութեամբ Ղազար էֆ. Բոլատի։ Յաջողութիւն և յարատեւութիւն կը մաղթենք լրագրական այս նոր ձեռնարկին որուն յայտագիրը հրատարակեցինք արդէն։

—Թիֆլիզէն լուրեր.

«Հետեւեալ քսանմեկի մանրամասնութիւններն է հաղորդում Կաւկազը մի դէպքի մասին։ Դիզուրէում այս օրերս կիսամեռ դրութեան մէջ գտել էին ոմն Նիկողայոս Միրաքեանի, որին գնդակով մահացու վէրք էին եղել հասցրած։ 10դ քաղաքամասի ստորի ոստիկաններից մէկը նրան տարել էր Միքայէլեան հիւանդանոցը։ Այնտեղ Միրաքեանի վէրքը կապելով ուղարկել էին 9րդ քաղաքամասի ոստիկանատունը, որ նրան իր բնակարանը հասցնեն։ Որովհետեւ վիրաւորի ուշքը գլխին չէր, այդ պատճառով չկարողացան նրանից իմանալ, թէ ո՞րտեղ է ապրում նա, և ուղարկեցին 7րդ քաղաքամասի պրիստաւի մօտ։ 7րդ քաղաքամասից վիրաւոր Միրաքեանին նորից ուղարկեցին Միքայէլեան հիւանդանոցը, բայց այստեղ նրան չընդունեցին և թողին հիւանդանոցի բակում, որտեղից յետոյ վերստին տարան 9րդ քաղաքամասը։ Այդտեղի պրիստաւը Միրաքեանին նորից ուղարկեց հիւանդանոցը, բայց այդ էլ չօգնեց. հիւանդը չընդունուեց, այլ վերստին ուղարկուեց 7րդ քաղաքամասի պրիստաւի մօտ և ճանապարհին մեռաւ։ (Առողջ մի մարդու էլ այսքան քաշքշէին՝ կը մեռնէր, ո՞ւր մնաց մահացու վէրք ստացած մի հիւանդ)։ Իսկ 9 դ քաղաքամասի պրիստաւի յայտարարութիւնը յետ դարձին հիւանդանոցից բժ. Ս. Թաւմանովի հետեւեալ մակագրութեամբ. «Տեղ չունենալու պատճառով, հիւանդանոցում չի կարող ընդունուել. բայց ի դրանից, դա հարցած է»։ Բժշկի վարմունքի մասին հաղորդուած է նահանգապետին։

«— Երեւանից «Նով. Օր.»ին հաղորդում են, որ այնտեղ մտադրութիւն կայ քաղաքային ուսումնարան բանալու, որի համար արդէն խնդրամատոյց են եղել պատշաճաւոր իշխանութեանը։

«— Միւեւնոյն լրագրի ասելով, Շամախու լրագրագուլ Պ. Ս. Լալայեանը հրաժարագիր է ներկայացրել Բագուի նահանգապետին։»

Երկու վարժ գրաւարի պէտք ունիմ. զոհացուցիչ բարքական. դիմել «Արեւելք»ի խմբագրատունը։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ազգային Պատրիարքարանի

ՈՒԽՏԱԳԾԱՆՈՒԹԻՒՆ ՅԱՐՄԱՏ

Դպրեվանուց Վարչութիւնը կը փութայ ծանուցանել Սրմաշու Զարմափան Ս. Աստուածածնայ բարեպաշտ ուխտաւորաց, թէ երթեւեկութեանց դիւրութեան համար պէտք եղած միջոցները ձեռք առնուած են նաւերին տարբերու նման։

Ոստիկանութեան նախարարութիւնն ալ կարեւոր հրահանգները տուած է իր ստորակարգերուն, որպէսզի ուխտաւորաց երթալուն և դալուն առթիւ բաւականաւոր կայարաններու մէջ նոյնիսկ ոնոց Օսմանիյէ կամ Հայմիտիյէ թէղբէրէները, երթեւեկութեան կարգաւորութեան հսկելու համար։

Նիկոմիդիայէ մինչև Սրմաշ ճանապարհի ապահովութիւնն ալ կատարեալ է, տեղական իշխանութեանց ձեռք առած կարգադրութեանց շնորհիւ, և Վանքին կողմանէ ալ յատուկ պահապաններ կարգուած են ըստ սովորութեան՝ ուխտաւորաց ընկերակցելու համար։

Նիկոմիդիոյ մէջ գտնուող վանքին գործակատարներն ալ պիտի ջանան ուխտաւորաց պէտք եղած դիւրութիւնները ցուցնել և պատրաստել։

(Կենիք Ազգ. Պատրիարքարանի)

29 Օգոստոս 1899

Հրաւէր Ազգային Ուսումնական Խորհուրդի. «Օրինաւոր պատճառներով յապաղեալ և չարձանագրեալ ուսուցչութեան ընտրելիներն իրենց կանոնական քննութիւնները անցընելու համար կը հրաւիրուին ներկայանալ Ուսումնական Խորհուրդի յառաջիկայ նստին, որ տեղի պիտի ունենայ սեպտեմբեր 10, ի ժամ 2½, Բերայի Արհեստանոցին մէջ։ Որոշեալ ժամանակէն վերջ ներկայացողները պիտի մերժուին»։

* * *

Հրաւէր առ Թաղական Խորհուրդս եւ Դպրոցական Հոգաբարձութիւնս Մայրաքաղաքիս. «Կազմական կանոնագրի 31րդ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, ոչ որ արտօնուած է կրթական պաշտօն վարել ազգային վարժարանց մէջ, առանց ի ձեռին ունենալու ուսուցչի պաշտօնական վկայագիր։ Հետեւաբար Ուսումնական Խորհուրդը կը հրաւիրէ մայրաքաղաքիս Ազգ. Վարժարանց իւնամակալ մարմինները՝ չընդունիլ բնաւ իրենց հսկողութեան յանձնուած դպրոցներուն մէջ առանց վկայականի ուսուցիչ, որով և գերծ մնալ պատասխանատուութենէ»։

ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Աստրիոյ ողողումներուն պատճառաւ, այսօր միայն կը ստանանք չորեթի օրը սպասուած թերթերը ու կը փութանք անոնցմէ քանի մը կարեւոր տեղեկութիւններ քաղել։

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԽՆԴՐԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

Ռէնէն առնուած լուրեր կը ծանուցանեն թէ հարեւանցապէս Տրէյֆիւսի առողջական վիճակը շատ հեռու է գոհացուցիչ ըլլալէ։ Մերակուտական Բօծծի՝ որ նշանաւոր վիրաբոյժ մըն է, կը յայտարարէ թէ Տրէյֆիւս տենդահար մարդու մը ամէն նշանները կը կրէ իր վրայ։ Ցիրկիրապէս քայքայուած է բորոքումն։ Ջիղերը ակարացած են, ու ձախ թեւը մանաւանդ կարծես թէ առասանով մը կապուած է մարմնին։ Ասկէ զատ, չի կրնար առատ սնունդ առնել ու միայն կաթով կ'անցընէ իր օրը, մարսողութիւնը գրեթէ բոլորովին խանգարուած ըլլալով։ Երեսունը ինը տարեկան է, բայց արդէն իսկ վախտուն տարեկան կ'երեւայ։ Եթէ երբեք ազատ արձակուի, պէտք է ամենամեծ խնամք տանիլ իրեն։ Բամպակով պատել պէտք է մարմինը, որպէս զի շարունակ տաք մնայ, ուշադրութիւն ընել իր սնունդութեան։ Վերջապէս այնպէս խնամել ինչպէս որ մարդ կը խնամէ հիւանդ բոյս մը։

—Ռէնէի զինուորական ատեանին կողմէ տրուած վճիռը որ բազմաթիւ բողոքներ յարոյց, առաջիկայն պատճառ պիտի ըլլայ խորհրդարանական պայքարի մը։ Բէքօզի երեսփոխան Պ. Պէրթօն՝ երեսփոխանական ժողովին ատենապետ Պ. Տէշանէլի նամակը գրելով, խնդացուցած է անոր թէ նստաշրջանը վերսկսելուն պէս հարցապնդում պիտի ընէ կառավարութեան՝ զինուորական ատեանները ջնջելու համար։ Պ. Պէրթօն կը խնդրէ որ իր հարցապնդումը անմիջական վիճաբանութեան ենթարկուի։ Երեսփ. ժողովին ատենապետը ընդունած է ուրիշ բազմաթիւ հարցապնդումներ ալ՝ որոնք միեւնոյն կերպով խաղաղութեան ատեն զինուորական ատեանները բարձումը կը պահանջեն։

—Տրէյֆիւսի ի նպաստ վճիռ տուող երկու զինուորական դատաւորները կը շարունակեն դեռ զբաղեցնել ֆրանսական մամուլը։ Որոշակի չի գիտցուիր թէ ովքեն այն երկու դատաւորները՝ որոնք ամէն բանէ առաջ իրենց խղճին միայն անսալ ուզած են։ Կարդ մը պարագաներ կարծեցնել կու տան թէ Մէրլ ու Բրօֆիլէ հրամանատարներն էին անոնք. այդ երկու սպաները՝ ամբողջ դատավարութեան միջոցին բնաւ չէին բաժնուած իրարմէ և չարունակ միասին մեկնած էին ատեանէն. ասկէ զատ, դատավարութեանց վերջանալէն ի վեր, զինուորական ակումբին մէջ շատ գէշ կերպով կը վարուին անոնց հետ։

ՇԱՊՈՐՈՒ-ԱՄՐՈՑԸ

Պ. Կէռէն և իր ամրոցը նորէն հետաքրքրութեան առարկայ դառնալ սկսած են։ Տաս տասնը հինգ օրէ ի վեր, ոստիկաններուն թիւը հսկողուած էր թէ Պ. Կէռէն կը պարէնաւորուի, և սակայն, բնաւ չէր կրցած գտնել թէ ուտելիքները ուրկէ՛ կը մտցուին հակասեմականներու կեդրոնին մէջ։ Սեպտեմբեր 12ի գիշերը գաղտնիքը կը պարզուի։

Ամրոցին առջև կեցած ոստիկաններ նոյն իրիկունը յանկարծ աղմուկ մը կը լսեն. գրեթէ անմիջապէս, առասանով կապուած ծրար մը կ'իյնայ իրենց ոտքերուն առջև։

Ոստիկանները յանկարծակիի եկած, կը փնտռեն նախ այն տեղը՝ ուրկէ ծրարը նետուած էր։ Այդ միջոցին կը տեսնեն որ ամրոցին և անոր դէմը գտնուող տան միջեւ չուան մը հաստատուած է։ Շուտ մը լուր կու տան ոստիկանապետ Պ. Պութէյլեէի որ հոն կը փութայ անմիջապէս և ամրոցին դէմի տան հինգերորդ յարկէն լոյս մը տեսնելով խարոյն կը համոզուի թէ ծրարը անկէ նետուած էր։

Առանց վայրկեան մը վարանելու, ոստիկանապետն ու ոստիկանները չիտակ այդ տունը կը փութան և ահագին աղմուկ մը հանելով հինգերորդ յարկը կ'ելլեն ու սենեակի մը մէջ լոյս տեսնելով կը զարնեն դուռը։

Ոչ ոք կը պատասխանէ։

Կրկին կը զարնեն ու նորէն պատասխան մը չեն ստանար։

—Կոտրեցէք դուռը, կը հրամայէ ոստիկանապետը։

Ոստիկաններէն մէկը ուսի հարուածով մը կը տապալէ դուռը զոր քանի մը կիցի հարուած բոլորովին տեղէն կը հանեն։

Եւ սակայն, շատ գէշ ընդունելութիւն մը կը սպասէր իրենց։ Հագիւ ներս մտած, չորս անձեր՝ որոնցմէ մէկը կին, կը յարձակին անոնց վրայ ու երկու կողմէն ոստկալի ծեծկուռք մը կը սկսի տթոռներով, չիբերով ու փայտերով։ Այդ կռուին միջոցին, ոստիկաններէն մէկը կը պարտաւորուի մէկ կողմ քաշուիլ. չորս հինգ տեղէն խածած էին զայն ու փորին տուած կարգ մը կիցի հարուածներ՝ որոնք նոյն իսկ ոտքի վրայ մնալու այժ չէին ձգած խեղճին վրայ։

Վերջապէս ոստիկանները կը յաջողին ձերբակալել չորսն ալ ու կ'առաջնորդեն ոստիկանատուն։

Սենեակին մէջէն գտնուած են փայտէ սնտուկներ՝ իւրաքանչիւրին վրայ օղակով մը։ Այդ օղակը կ'անցընեն եղեր չուանին՝ որ նախապէս հաստատուած կ'ելլար ամրոցին ու այդ սենեակին միջև։ Յետոյ պզտիկ մղուտով մը սնտուկը կը հանէր ամրոցին վրայ, առանց ձայն հանելու։ Սնտուկներուն մէջէն գտնուեր են ամէն տեսակ ուտելիք. հաց, միս, լուրբա, բանջարեղէն, պահածոներ ու... ծխախոտ։

Հաւանական կը նկատուի թէ ձերբակալուած մարդիկը երկար ատենէ ի վեր կը պարէնաւորէին Պ. Կէռէնի ամրոցը։ Դուռնայանը յայտարարած է թէ բնաւ կասկածելի բան մը չէր տեսած իր տան մէջ։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԱՏԵԱՆԸ

ԲԱՐԻԶ. 18 սեպտ.— Գերագոյն Ատեանի վերծուած, այսօրուկէս օրէն երկու ժամ ետքը Լիւքսէնպուրկի մէջ գումարուեցաւ Պ. Ֆաւրէոն նախագահութեամբ։ Գրեթէ բոլոր ծերակուտականները ներկայ էին։ Ընդհանուր դատախազ Պէռնան իր երկու օգնականներով կը գտնուէր իրեն յատուկ տեղը։ Պ. Պէռնան կարդաց իր ամբաստանագիրը, յայտարարելով որ քաներկու ամբաստանեալներուն դէմ դատ բացուած է՝ վարչական տիրոջ հեռը փոխելու և ուրիշ նպատակներու մասին դաւադրութիւն մը նիւթած ըլլալնուն համար և թէ այդ դաւադրութիւնը յայտնուած է կիրառման գործերով ու փորձերով, որոնք սակայն հեղինակներուն կամքէն անկախ պատճառներով արդիւնք չեն ունեցած։ Այդ ոճիրը նախատեսնուած է պատժական օրէնքին 87, 88, 89, 59 և 60րդ յօդուածներուն մէջ։ Կէռէնի համար ընդհանուր դատախազը կ'ըսէ թէ ապաստանութիւն ըրած է ղէն ի ձեռին գումարումով ինչպէս նաև սպանութիւն փորձած է։ Նաեւ թէ Կէռէնի վերադրուած ամբաստանութիւնը առնչութիւն ունի դաւադրութեան և սպանութեան փորձին հետ։ Գերագոյն Ատեանը խորհրդակցութիւն կատարելէ ետքը վճիռ մը արձակեց, հրամայելով որ Գերագոյն Ատեանին դատական յանձնաժողովը հարցաքննութիւն կատարէ։ Ատեանը ետքի վերապահեց ձեռնհասութեան վիճաբանութիւնը և որոշեց որ հարցաքննութենէն ետքը տեղի ունենայ։ Որոշեց նաեւ որ հարցաքննութեան օրէնքը (Քոնսիլիանի օրէնքը) այս դատին համար ալ գործադրելի ըլլայ։ որով ամբաստանեալներու փաստաբաններն պիտի կրնան իրենց փոխանորդներուն հետ գտնուիլ հարցաքննութեանց միջոցին։ Գերագոյն ատեանը իր նիստերը պիտի դադրեցնէ հարցաքննութեանց պահուն։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ. — Այսօր Թրանսվալի արժէթուղթերու հրապարակը շատ յուզուած էր և զգալի անկում մը կար։ Լուր կար թէ Եոհաննէսպուրգի մէջ շփոթութիւններ ծագած են։ Թրանսվալի պատասխանական պատասխանը հաղորդուած է բաց կ'ըսուի թէ ժիտողական է։ Լրագիրներուն մեծ մասը կը պահանջէ որ կառավարութիւնը փութով և ազդու կերպով գործէ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՄԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	25
Ամէնէն բարձր գին	»	24	28
Ամէնէն վար գին	»	24	25
Բումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	118	75
Ամէնէն բարձր գին	»	120	—
Ամէնէն վար գին	»	118	75

ԲԱՑՈՒՄ 7 Սեպտ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ֆ. Ֆ.	24	54
Բումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	118	50
Օսմանիէ		418	—
Ռէժի		303	—
Օսմ. Գանրա		13	—
Բուէտի ժէնէրալ ՕՍՄ.		2	36
Երկրագործական Գանրա		7	—
Ասս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ	Ա. Ո.	3	11
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	05
Թրամուէյ բաժնեթ.		645	—
» ժուբանս		230	—
» պարտաթ.	Ֆր.	486	—
Տէրբոսի ջուրի ընկ.	»	300	—
Քարպի Ե. Գոլտ	»	480	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	16
Անգլիական ոսկի	»	109	35
Բոլ Էմբրիալ	»	20	05
Ֆրիմից	»	5[illegible]	04
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	33
Մէճիտիէ	»	96	50
Ռուպի Քոդարամ	Օ. Ո.	[illegible]	62

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	169	—
» » » չէք	»	169	35
Բարզիզ » »	Ֆր.	23	13¾
» » » չէք	»	23	98
Գերմանիա անտոկոս չէք	Մարք	18	52
Վիեննա չէք	Ֆիորր.	19	96¼

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 18 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	22	65
) գոց.	»	22	65
» » » Բ.		17	—
» » » Գ.	»	26	40
Օսմանիէ	»	418	—
Բումէլի երկաթուղի	Ֆր.	121	—
Օսմ. Ռէժի	»	303	—
Օսմ. Կայս. Գանրա	»	567	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	100	22
Բուէտի Լիոնէ	»	975	—
Գանք տը Բարի	»	—	—
Եաէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	92	70
Սպանիական արտարին	»	60	90
Զէր Լոնտոնի վրայ	»	25	225
Դրամագրկ	»	43	

ՊԵՐԼԻՆ, 18 Սեպտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	112	75
Բումէլիի երկաթուղի	»	119	25
Ազատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	245

ՎԻԵՆՆԱ, 18 Սեպտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիորր.	57	03
» Լոնտոնի վրայ	»		—
Բումէլիի երկաթուղի	»	60	20
Օսմ. Ռէժի	»	131	—

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ Ա.Զ.Դ

ՈՒԽՏԱԳԾԱՆՈՒԹԻՒՆ ՅԱՐՄԱՏ

(ՄԵՐՁ ՅԻՉՄԻՏ)

Ստորագրեալ Տնօրէնութիւնս պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ ուխտագնացից թէ այլ և այլ միջոցներ ձեռք առած է ի դիւրութիւն իրենց ճանապարհորդութեան և թէ այս տարի երթ ու դարձի տոմսակաց գիներուն վրայ զգալի զեղչ մը բրած է, բաղդատմամբ միւս տարիներուն։

Հետեւաբար արգոյ հասարակութիւնը կրնայ իրեն պէտք եղած թէ՛ պարզ և թէ երթ ու դարձի տոմսակները գնել, ընկերութեան Քարաքէօյի կամուրջին և Հայտար-Բաշայի տոմսակատեղիները, հետագայ գիներով։

ՀԱՅՏԱՐ-ԲԱՇԱՅԻ ՅԻՉՄԻՏ

Պարզ տոմսակ.

Ա. կարգ ի գին Ղրշ.	39.20	արծաթ դրամ	
Բ. » » »	24.30	»	»
Գ. » » »	16.10	»	»

Երթ ու դարձի տոմսակ.

Ա. կարգի գին Ղրշ.	50.—	արծաթ դրամ	
Բ. » » »	30.—	»	»
Գ. » » »	20.—	»	»

Երեք տարեկանէն մինչ տասը տարեկան տղաք պիտի կարենան երթեւեկել կէս տոմսակաւ և երեք տարեկանէ փոքր տղաք ոչինչ պիտի վճարեն։

Անձնականի գործածելի կարասիք՝ որպէս արկղ, անկողին, և այլն ՁՐԻ պիտի փոխադրուին, ի բաց առեալ իւրաքանչիւր կարասիի համար վասն արձանագրութեան վճարելի մէկ ղրուշէն։

Տոմսակաց վաճառումը տեղի պիտի ունենայ Սեպտեմբեր 2/14էն սկսեալ մինչև նոյն ամսոյ 11/23, Քարաքէօյի կամրջին և Հայտար-Բաշայի կայարանին տոմսակատեղիները, կանխավճարոց մեկնման համար որոշեալ ժամերուն։

Երթ ու դարձի տոմսակք պիտի կարենան ծառայել Սեպտեմբեր 12/24էն մինչև 24 Սեպտեմբեր 6 Հոկտեմբեր 1899 և յետ սոյն ժամանակամիջոցին անարժէք պիտի համարուին։

Բաղաք կամ ևէ դիտողութիւն պարտին ուղղուիլ առ Հայտար-Բաշայի կայարանապետն։

29 Օգոստոս 1899 ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

Հայտար-Բաշա

Տ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՍԱՄՆԱԲՈՅԺ
396 Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4ող երեսը

Դարձեալ հաւուի հրատարակութիւններ։ Դարձեալ Դ-որդ երեսը։

ԻՐԵՒՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Հիմնեալ 1828—1829ին

1828
L'UNION
DE PARIS

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ
97 Միլիոն
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ
137 Միլիոն
Ընկերութեան գրամատունն է
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Տնօրէն
Սէֆոն Էֆ. Քայսէրլեան
կենաց ճիւղին տեսուչ Մէհրան Էֆ.
Տէր Նէրսէսեան
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թաշտապուրուն Խան, Օսմ. Պանքային դէմ։

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը կը մեւցունէ։ Առանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան՝ բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ. առանց մարսողութեան չի կայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չիկայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան լաւ չ' կեանք։ — Ուրեմն խորհուրդ կու տանք ստամոքսի անձերու դիմել Տքթ. Պառիի, միակ ատամնաբոյժը որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երերուն և անարմատ ակռաները, արհեստական ամենազդեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաներ պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, և այլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամենէն փափուկ, ամենէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պառիի՝ լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն. Չրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետքը միւնա ստակը պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը. ե.) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։

THE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMP

ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԿԱՆ ԿԱՐՈՒՍՏՆԵՐ

Ամենայն ոք ինչպէս ասում է՝ ամենայն ոք ունի իր սիրելի կարուստները։ Ամենայն ոք ունի իր սիրելի կարուստները։ Ամենայն ոք ունի իր սիրելի կարուստները։